מסורת הש"ס

גלגל עיסה מערב י"ט מפריש ממנה חלתה ביום טוב • ואע"ג דתנן לקמן (דף לו:) אלו הן משום שבות אין מגביהין תרומות ומעשרות בי"ט והא נמי כתרומה דגן דמיא שהיה יכול להפרישה מערב י"ט אפילו הכי מפרש שלא גזרו על תרומה עיסה שהרי מותר לגלגלה בי"ט ולאפויה כדי לאכול פת חמה: **אין מפרישין סימנה** • דלא התירו להפרישה חלה אלא בעיסה שנתגלגל בי"ט אבל זו היה לו להפרישה מערב יו"ט כתרומת דגן ופירות: (ג) **אלא** [מ"ל]. חלה מורמי"ל חלה שמרימין מן העיסה שבאולה לתרן הואיל ואינה מן התורה כדקיימא לן בקדושין (דף לו:) כל מצות התלויה בפירות הגדלים בארץ אינו טהג אלא בארץ: **אוכל וסולת** • כל הפת ומשייר כדי חלה ומפרישה באחרונה אלמא הפרשה שלא לצורך היא ולא הוי הפרשה והמפרישין בי"ט אינו כמתקן דלתסר כשאר הגבהת תרומה דגזור בה רבנן מפני שגרלה כמתקן: **מי לא מודה שמואל** • אע"פ שאינו צריך להפרישה אחר קרא עליה שם אחל עליה שם חלה ואסורה לזרים אלמא שם תרומה עליה ואיתא בכולל "אין מגביהין תרומות ומעשרות ביו"ט": **מתני' אין מוליכין לא פטולס** • קס"ד סולס המיוחד לכך ונוכר שהוא של שובך וטעמא דב"ש (ג) מפרש בגמרא דאסרי ואע"פ שהוא בא ליטול גוזלות לשמחת י"ט: **מפנון לפנון** • באותו שובך עצמו שכן דרך שובך להיות בו מחיצות הרבה קן לכל זוג וזוג וחצון לכל קן וקן: **גמ' פרופס** • שהוא מוליכו לאומר להטיח גגו הוא צריך והרי הוא עושה מלאכה ביום טוב: **לפטיס** • שהיו טחין גגותיהן בטיט לפי שלא היו משופעין אלא עשויין כמין תקרה עליה ומשתמשין בהן לפיכך טחין אותן ומשפעין הטיח לצד הכתלים שיזובו מימיו: **שובכו מוכיח עליו** • שובכו של סולס מוכיח שהוא ניכר שהוא של שובך: **מוסר** • שהרי אין אדם רוחצו: **והאמר רב יהודה אמר רב כו'** • וקשיא דרב אדרב חנן ואע"ג דרב אמורא הוא מקשי מינה מפני שרבן של כל בני הגולה היה בדורו חוץ משמואל: **תגאי היא** • איכא תגא דקאי כוותיה: **שוטחן בחמה** • מי שגרו כליו בדרך במי גשמים שוטחן בחמה והן טובין מאליהן: **אבל לא כנגד העם** • שלא יאמרו הבשן בשבת אלמא מידי דמשום מראית העין מותר במקום לטוח: **ליפמ"ר דאמר כב"ש** • לרב חנן קא פריך דאוקי לה בית הלל ברה"ר אסרי וברשות היחיד שרו א"כ לרב חנן, רב דאמר כל מקום שאסרו כו' דאמר כב"ש בתמי' הא ודאי לא שביק ב"ה ועביד כב"ש ושל בית דין אין הלל אחי' ברשות הרבים מותר משום דשובכו מוכיח עליו דאי ברה"ר אסור וברשות היחיד שרי לא הוה אמר רב להא שמעתא: **תגאי היא** • כלומר אמר לך רב חנן: נודאי רב סבר דבית הלל אפילו ברה"ר שרו ופליג עלי ואנא דאמרי כי תגאי דאמר שוטחן בחמה דלית ליה לרב והוא תגא מוקי בית הלל כוותיה דלא תניא אלא ברשות היחיד דרבי אליעזר-ור"ש דסבירא להו לרב מוקמי שריותא דבית הלל דמקלינתן ונפי' ברה"ר דקא סברי שובכו מוכיח עליו וב"ש לית להו שובכו מוכיח עליו ואסרי אפי' בחדרי חדרים מ"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב תגאי היא, ולהו מלתא היא דמאי דבותייהו דרבי אליעזר ור' שמעון במקום בית הלל הא ב"ש נמי מודה הוו ואין הלכה כמותן:

מתניתין

מ"מ פריך שפיר כיון דרב גדול היה בדורו ורחש שיבה לשמואל אזן משמואל אין סברא דרב חנן דמוקי דבית הלל לית להו לרב ובה"ר דברי הכל אסור ואפילו ב"ה אסרי וברשות היחיד שרו לה ואמר הכי דלא יאמר דלא כהלכתא אלא יאמר דב"ה שרו אפילו ודלא כוותך ומשני תגאי היא כלומר רב חנן אמר לך אין הכי נמי דרב סבר דבית הלל שרו ברה"ר ופליג עלי ואנא דאמרי כי הוא דרב והוא תגא מוקי לה בית הלל כוותיה דלא התירו אלא ברשות היחיד וי"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב תגאי היא דסבירא להו לב"ש ואנא סבירא לי כהני תגאי ולא גרלה דמאי לולמייהו דרבי אליעזר ור"ש לגבי בית הלל הא ב"ש טובא הגאי הוו ואע"פ כן אין הלכה כמותם: ולא

גלגל עיסה מערב י"ט מפריש חלה ביו"ט • פרש"י דאע"ג דאין מגביהין תרומות ומעשרות בי"ט והא נמי כתרומת דגן דמיא שהיה יכול להפרישה מערב יו"ט אפילו הכי מפרש שלא גזרו על תרומת עיסה שהרי מותר לגלגלה בי"ט ולאפויה כדי לאכול פת חמה: **אין מפרישין לה** שלא גזרו על תרומת עיסה שהרי מותר לגלגל בי"ט ולאפות כדי לאכול פת חמה ואז מותר להפרישה ממנה חלה כיון שבי"ט גלגלה א"כ לא היה הפרשת חלה בכלל איסור הגבהת תרומה ואפי' כשגלגלה מבעוד יום מ"ל דלפי הירושלמי ניחא דקמיירי שלא גמר הלישה מע"ט ואע"ג דסוף סוף היה יכול להפרישה מבעוד יום משעת גלגול מכל מקום אחר שגמרה הלישה בי"ט הוה ליה כאילו נעשית כל הלישה בי"ט שרגילות שלא להפרישה חלה עד גמר הלישה ולעולם הפרשת חלה הוי בכלל הגבהת תרומה היכא דהיה לו להפרישה מאתמול אבל לא מצי לגזיר דלהכי מחלק בין כסוי מעוט דגבי כסוי לא ממנע משמחת י"ט דאין הכסוי מעכב האכילה אבל הפרשת חלה מעכב אכילה דזה איט דהא מיירי הכא בחולה לתרן כדאמר בסמוך וא"כ אוכל ואחר כך מפרישה דמשמע דליכא מאן דפליג בזה ובתוספתא פי' דטעמא דרבה דמיירי בחולה לתרן ולא מחזי כמתקן כיון שבלאו הכי יוכל לאכול אבל בא"י מודה רבה ואין גרלה דמשמע בסמוך דלא שייך כלל לומר זה הטעם דקאמר מי לא מודה שמואל שאם קרא וכו' א"כ כיון דשם חלה עליה מיחזי כמתקן ומשמע לפי הלשון דסברא זו פשוטה ולכך גרלה עיקר כדפי' לעיל דאפי' בא"י מתיר רבה ואבוה דשמואל אסר אפי' בחו"ל ואבדע דהא ודאי הירושלמי מייירי בא"י ואפילו הכי לא קא אסר אלא היכא דלא אבל ערם שרי דהייט גלגל וגרלה דהלכה כרבה דהוא בתרלה ודוקא גלגל שלא בגמרה ליפתה לגמרי דאי בגמרה לגמרי אפילו רבה מודה דאין מפרישין אותה בי"ט והכי (ד) נמי איתא בירושלמי כל הלש עיסה מע"ט אין מפרישין חלתה בי"ט ואקאמר לם אין ערם לא וה"פ דוקא לם דבגמרה מערב י"ט אין מפרישין אבל ערם לא דלא בגמרה הלישה מערב י"ט מפרש והכא נמי מייירי בגלגל שהוא כמו ערם והיכא דשכח ולא הפרישה מן הפת מע"ט קי"ל דאתי ר"ל לאוכל והולך ואח"כ מפרש וא"כ ישייר מן הפת מכל אחד ואחד ואוכל האחר ולאחר יפרש חלה ולריך שתהא גדולה כדי שיהיה לה הכירא אחר הפרשה דכתיב (במדבר טו) ראשית דבעינן שיהיו שייריה ניכרין והיכא דאפה עריבה מלאה עיסה מערב י"ט ושכח ולא הפרישה חלה מערב י"ט ישייר פת אחת בשביל כולם עד למחר מפני שנבלן כאחד אבל במלות בערב הפסח אם שכח ולא הפרישה לריך לשייר מכל אחת ואחת מפני שגיבולן כל אחת ואחת בפני עלמה ולאחר ימיה כל החתיכות בסל אחד ומלרפן לחלה ויפרישם מן כולם אחת ומיהו אם ירלה לעשות דבר קל יעשה מלה אחת ויאפה אותה וילרפם ויפרישם [מאחת על] כל האחרות אבל אותה מפני שחיובה בא עכשיו: **אין** מוליכין הסולס • תימה אפי' הכין לאותם מאתמול מ"מ אית בהו משום לידה כדאמרינן לקמן (דף כד:) הלד יוכ שובך [ויוכי עליה] חייב וי"ל דמייירי בקטנים שלא פרחו*:

והאמר רב יהודה אמר רב • אף על גב דרב היה אמורא **ורב** כבית שמאי • פרש"י ומקשה לרב חנן דמוקי דבית הלל לית להו דרב ובה"ר דברי הכל אסור ואפילו ב"ה אסרי וברשות היחיד שרו לה ואמר הכי דלא יאמר דלא כהלכתא אלא יאמר דב"ה שרו אפילו ודלא כוותך ומשני תגאי היא כלומר רב חנן אמר לך אין הכי נמי דרב סבר דבית הלל שרו ברה"ר ופליג עלי ואנא דאמרי כי הוא דרב והוא תגא מוקי לה בית הלל כוותיה דלא התירו אלא ברשות היחיד וי"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב תגאי היא דסבירא להו לב"ש ואנא סבירא לי כהני תגאי ולא גרלה דמאי לולמייהו דרבי אליעזר ור"ש לגבי בית הלל הא ב"ש טובא הגאי הוו ואע"פ כן אין הלכה כמותם: ולא

מתניתין

מגביהין תרומות ומעשרות בי"ט והא נמי כתרומת דגן דמיא שהיה יכול להפרישה מערב יו"ט אפילו הכי מפרש שלא גזרו על תרומת עיסה שהרי מותר לגלגלה בי"ט ולאפויה כדי לאכול פת חמה ואז מותר להפרישה ממנה חלה כיון שבי"ט גלגלה א"כ לא היה הפרשת חלה בכלל איסור הגבהת תרומה ואפי' כשגלגלה מבעוד יום מ"ל דלפי הירושלמי ניחא דקמיירי שלא גמר הלישה מע"ט ואע"ג דסוף סוף היה יכול להפרישה מבעוד יום משעת גלגול מכל מקום אחר שגמרה הלישה בי"ט הוה ליה כאילו נעשית כל הלישה בי"ט שרגילות שלא להפרישה חלה עד גמר הלישה ולעולם הפרשת חלה הוי בכלל הגבהת תרומה היכא דהיה לו להפרישה מאתמול אבל לא מצי לגזיר דלהכי מחלק בין כסוי מעוט דגבי כסוי לא ממנע משמחת י"ט דאין הכסוי מעכב האכילה אבל הפרשת חלה מעכב אכילה דזה איט דהא מיירי הכא בחולה לתרן כדאמר בסמוך וא"כ אוכל ואחר כך מפרש דמשמע דליכא מאן דפליג בזה ובתוספתא פי' דטעמא דרבה דמיירי בחולה לתרן ולא מחזי כמתקן כיון שבלאו הכי יוכל לאכול אבל בא"י מודה רבה ואין גרלה דמשמע בסמוך דלא שייך כלל לומר זה הטעם דקאמר מי לא מודה שמואל שאם קרא וכו' א"כ כיון דשם חלה עליה מיחזי כמתקן ומשמע לפי הלשון דסברא זו פשוטה ולכך גרלה עיקר כדפי' לעיל דאפי' בא"י מתיר רבה ואבוה דשמואל אסר אפי' בחו"ל ואבדע דהא ודאי הירושלמי מייירי בא"י ואפילו הכי לא קא אסר אלא היכא דלא אבל ערם שרי דהייט גלגל וגרלה דהלכה כרבה דהוא בתרלה ודוקא גלגל שלא בגמרה ליפתה לגמרי דאי בגמרה לגמרי אפילו רבה מודה דאין מפרישין אותה בי"ט והכי (ד) נמי איתא בירושלמי כל הלש עיסה מע"ט אין מפרישין חלתה בי"ט ואקאמר לם אין ערם לא וה"פ דוקא לם דבגמרה מערב י"ט אין מפרישין אבל ערם לא דלא בגמרה הלישה מערב י"ט מפרש והכא נמי מייירי בגלגל שהוא כמו ערם והיכא דשכח ולא הפרישה מן הפת מע"ט קי"ל דאתי ר"ל לאוכל והולך ואח"כ מפרש וא"כ ישייר מן הפת מכל אחד ואחד ואוכל האחר ולאחר יפרש חלה ולריך שתהא גדולה כדי שיהיה לה הכירא אחר הפרשה דכתיב (במדבר טו) ראשית דבעינן שיהיו שייריה ניכרין והיכא דאפה עריבה מלאה עיסה מערב י"ט ושכח ולא הפרישה חלה מערב י"ט ישייר פת אחת בשביל כולם עד למחר מפני שנבלן כאחד אבל במלות בערב הפסח אם שכח ולא הפרישה לריך לשייר מכל אחת ואחת מפני שגיבולן כל אחת ואחת בפני עלמה ולאחר ימיה כל החתיכות בסל אחד ומלרפן לחלה ויפרישם מן כולם אחת ומיהו אם ירלה לעשות דבר קל יעשה מלה אחת ויאפה אותה וילרפם ויפרישם [מאחת על] כל האחרות אבל אותה מפני שחיובה בא עכשיו: **אין** מוליכין הסולס • תימה אפי' הכין לאותם מאתמול מ"מ אית בהו משום לידה כדאמרינן לקמן (דף כד:) הלד יוכ שובך [ויוכי עליה] חייב וי"ל דמייירי בקטנים שלא פרחו*:

והאמר רב יהודה אמר רב • אף על גב דרב היה אמורא **ורב** כבית שמאי • פרש"י ומקשה לרב חנן דמוקי דבית הלל לית להו דרב ובה"ר דברי הכל אסור ואפילו ב"ה אסרי וברשות היחיד שרו לה ואמר הכי דלא יאמר דלא כהלכתא אלא יאמר דב"ה שרו אפילו ודלא כוותך ומשני תגאי היא כלומר רב חנן אמר לך אין הכי נמי דרב סבר דבית הלל שרו ברה"ר ופליג עלי ואנא דאמרי כי הוא דרב והוא תגא מוקי לה בית הלל כוותיה דלא התירו אלא ברשות היחיד וי"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב תגאי היא דסבירא להו לב"ש ואנא סבירא לי כהני תגאי ולא גרלה דמאי לולמייהו דרבי אליעזר ור"ש לגבי בית הלל הא ב"ש טובא הגאי הוו ואע"פ כן אין הלכה כמותם: ולא

*) ד' רבינו בהא דאמר ולקשין קאי אלישנא בתרא דבה"ר פליגי אבל

עין משפט נר מצוה

סד א מיי' פ"ג מהל' יו"ט הלכה מ סמג לאוין עט טוש"ע א"ח סי' תקי סעיף ג:

סה ב מיי' פ"ה מהלכות כלאים הלכה יב טוש"ע י"ד סי' שכג:

סו ג ד מיי' פרק ה מהל' יו"ט הלכה ד טוש"ע א"ח סי' תקיח סעיף ד:

סז ה ו מיי' שכ"ב מהלכות שבת הל' כ ופ"ה מהלכות יו"ט שם סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שא סעיף מה:

רבינו חננאל

גלגל עיסה מערב יו"ט מפריש ממנה חלתה ביו"ט אבוה דשמואל אוסר להפריש חלה ביום טוב מן העיסה שנגלגלה מעיו"ט מ"מ שהיה לו להפריש חלתה בשת שנגלגל. כדתנן אוכלין עראי כן העיסה עד שתגלגל בחטים ותמצאם בשעורים נגלגלה בחטים ותמצאם בשעורים האוכל ממנה חייב מיתה כיון שנותנת הטים מגבהת חלתה. מפני מאיר אמרו כל שאפשר לו לעשותו מערב יו"ט אינו רוחה את יו"ט ופלינא עליה שמעתא דשמואל בריה דאמר בשבת בבורות פרק עד כמה ישראל חייבין כו'. אמר שמואל תרומת חוצה לארץ אוכל והולך ואה"כ מפריש ותניא כיון שיש לו עדיין רשות לאכול בא הפרשת חלה כאלו לא נתחייב בתמהינן מי לא מודי שמואל שאם הפריש חלה וקרא עליה שם חלה שקדם שיאכל חלה אסורה לזרים. וכיון שאילו עשה כך היתה חלתו חלה אשר לעשותו מערב יו"ט קרינא ביה ולשיכך אין מפרשין אותה ביו"ט: ירושלמי תיתר בעיסה שאינו יכול להפרישה חלתה אלא [לבסוף: מתני' בש"א אין מוליכין את הסולס משובך לשובך כו'. עד וב"ה מתירין. אסר רב חנן מחלוקת ברה"ר אבל ברשות] היחיר דברי הכל מותר*). ואקשינן לימא רב דאמר כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אסור כגון זה שהרוצה אותו מוליך הסולס ברה"ר אומר להטיח גגו הוא צריך אפילו בחדרי חדרים ברה"י אסור כב"ש אמרה לשמעתיה דהא ב"ה ברה"ר אסרי אבל ברה"י שרו ובית שמאי הוא דאסרי ברה"י. ופרקינן תגאי היא. כלומר לא אמר רב על כל החכמים אלא על אותן שאוסרין משום **) מראית העין א' שאוסרין אפילו בחדרי חדרים ועל ולתם לא אמר דתניא שוטחן בחמה הבגדים שנשרו

*) ד' רבינו בהא דאמר ולקשין קאי אלישנא בתרא דבה"ר פליגי אבל

נוסחא אחרת

גלגל

יוסף מאירא ר"ל. דאם מאחר לפרש חלתו ביו"ט

נוסחא אחרת

סולס - אי אפשר לאוסר. מעתה

אם כ' לשון הר' מאיר בר' אשר בתב דבר מאי אמר לן טל דבר דבר אמר מה לשאר מפני מראית עין - אפילו בחדרי חדרים אסור

הגהות הב"ח

(ה) גם' דאמר שמואל חלת תרומה בחוצה לארץ: (ג) רש"י ד"ה חלת תרומה חלה: (ג) ד"ה אין מוליכין וכו' וטעמא דב"ש דאסרי מפרש בגמרא ואע"פ שהוא בליל: (ד) תוס' ד"ה גלגל וכו' וכי' איתא בירושלמי כלל ותיבת נמי נמחק:

** אין בו שום מראית עין ואנא ב"ש בנפ' מאיר

גליון הש"ס

תוס' ד"ה והאמר רב יהודה אמר רב וכו' דרב חנן פליג עליה. עי' כב"מ דף מו ע"ב תוס' ד"ה פרי נמי: